

EKONOMSKA TEORIJA IN EKONOMIKA JAVNEGA SEKTORJA

-2. vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

1. EKONOMSKA TEORIJA IN EKONOMIKA JAVNEGA SEKTORJA

Članek I: Fit for the future? Towards a lean and efficient public sector (Jürgen Stark, marec 2007)

Članek II: A new kind of eastern promise (The Economist, september 2008)

“Fit for the future?”

Towards a lean and efficient public sector”

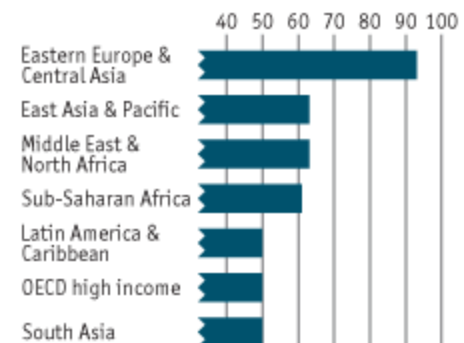
- *Smith (1776) poudaril vlogo države le v smislu zagotavljanja pravnega reda, osnovne infrastrukture, obrambe, izobraževanja ipd. → do 1. svetovne vojne velikost države 10-15 % BDP*
- *Povojno navdušenje za državni intervencionizem (tudi preko 50 % BDP npr. v skandinavskih državah):*
 - *Musgrave (alokacija, stabilizacija, redistribucija)*
 - *Hayek, Buchanan (kritika prevelike države)*
- *Vedno večji poudarek na “kvaliteti” in “uspešnosti” javne porabe ter povezavi: input (potrošnja) – output (učinek/uspešnost); Ali več porabe vodi do večje uspešnosti (ni nujno!)? Slediti paradigmi “dobiti več z manj sredstvi!”*
- *Dolgoročno naj se javna poraba v državah EU zniža na 30-35% BDP (izzivi globalizacije in klimatskih sprememb)*

“A new kind of eastern promise – It is now easier to do business in eastern Europe than East Asia, say a new report”

- *Svetovna banka in IFC v izdaji “Doing Business 2009” presenetljivo ugotavljata, da je vzhodna Evropa (VE) postala veliko prijaznejša do podjetništva kot vzhodna Azija (VA)*
- *obe regiji sta v zadnjih 5 letih najnaprednejši glede izvajanja reform (glej tudi sliko) – povprečna uvrstitev držav VE = 76 oz. držav VA = 81*
- *Ustanavljanje podjetij (v povprečju): VE = 21 dni; VA = 48 dni*
- *Odpuščanje delavcev (v povprečju): VE = 27 tedenskih plač; VA=53*
- *Odpravljanje birokratskih ovir povzročilo, da je danes na Poljskem registriranih približno enako število podjetij kot v Hong Kongu (na prebivalca)*

Azerbaijan, here we come

Economies with at least one reform making it easier to do business, %

Source: Doing Business 2009

“A new kind of eastern promise – It is now easier to do business in eastern Europe than East Asia, say a new report”

- *Velik napredek VE predvsem zaradi približevanja EU oz. prevzemanja njene zakonodaje (npr. ustanavljanje “one stop shop” oz. VEM sistema) – npr. Makedonija 1. 2005 (48 dni), letos (9 dni)*
- *VA še vedno v prednosti pred VE:*
 - *pri pretoku blaga čez mejo (znatno ceneje)*
 - *nižji davki*
- *Posamezne države VA so znatno pred državami VE:*
 - *Singapur (1.), Hong Kong (4.)*
 - *Baltske države in Gruzija med prvih 30 (vendar Rusija na 120.)*
 - *Azerbajdžan najnaprednejši v smislu reform (40% povečanje novih podjetij)*
- *Velik napredek tudi na afriški celini – ni torej potrebno biti bogata ali vplivna država, da izboljšaš podjetniško klimo*

“A new kind of eastern promise – It is now easier to do business in eastern Europe than East Asia, say a new report”

Lestvica Doing Business 2009

UVRSTITEV IZBRANIH DRŽAV

MESTO	DRŽAVA
1.	Singapur
2.	Nova Zelandija
3.	ZDA
...	
7.	Irska
14.	Finska
17.	Švedska
22.	Estonija
25.	Nemčija
27.	Avstrija
31.	Francija
36.	Slovaška
41.	Madžarska
45.	Bolgarija
53.	Kolumbija
54.	Slovenija
55.	Bahami
65.	Italija
94.	Srbija
181.	Kongo

54.

GLAVNI DEJAVNIKI IZBOLJŠANJA

- ▶ cenejše in hitreje ustanavljanje podjetij
- ▶ prožnejše zaposlovanje
- ▶ boljša zaščita manjšinskih delničarjev

▶ **mesto** med 181 državami je Slovenija zasedla na lestvici Doing Business 2009, potem ko je bila lani na 55. mestu med 178 državami.

UVRSTITVE SLOVENIJE PO KAZALNIKIH NA SVETOVNI LESTVICI PRIJAZNOSTI DO PODJETIJ

	Ustanovitev podjetja	Pridobivanje dovoljenj	Zaposlovanje delavcev	Registracija lastnine	Pridobivanje posojil	Zaščita vlagateljev	Postopki plačevanja davkov	Čezmejna trgovina	Uveljavljanje pogodb	Zaprte podjetja
Doing Business 2008	120.	62.	166.	99.	68.	19.	63.	69.	79.	34.
Doing Business 2009	41.	69.	158.	104.	84.	18.	78.	78.	79.	38.

JAVNA IZBIRA

-3. vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

2. JAVNA IZBIRA

E-gradivo – poglavje 3

Članek: Swing states: New Mexico and Nevada (The Economist, avgust 2008)

E-publikacija - "Vpliv političnih institucij na javne izdatke v demokratičnih državah"

- *Volitve – osrednji politični dogodek, predvolilna manipulacija gosp. dogajanja, predvsem pri uporabi instrumentov fiskalne politike;*
- *Značilnosti političnih institucij (vplivajo na izbor instrumentov fiskalne politike, kar se odraža v obsegu in strukturi JI):*
 - *politični režim (predsedniški in parlamentarni)*
 - *volilni sistem (večinski in proporcionalni)*
 - *struktura oblasti (stopnja politične decentralizacije)*
- *Ugotovitve empirične študije:*
 - *predsedniški PR v povprečju manjši delež JI v BDP;*
 - *večinski VS v povprečju manjši delež transfernih JI v BDP;*
 - *decentralizirana SO v povprečju pozitivno vpliva na delež transfernih JI v BDP (fiskalna iluzija in učinek muholovke).*

364
total Obama

270 electoral votes
needed to win

163
total McCain

Your 2008 election prediction

Watch the map as CNN projects winners in each state. Click on the remaining states to make your predictions and see who reaches 270 electoral votes first!

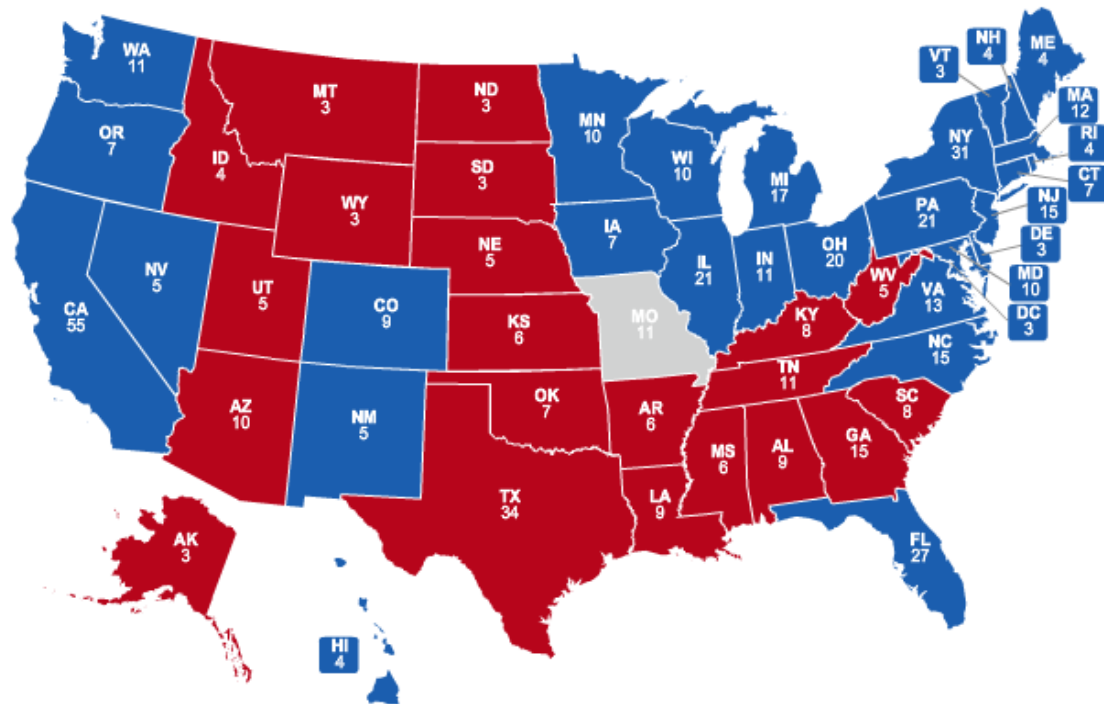
- ■ Projected winner
- ■ Your pick

Click a state once to choose Obama, click again to choose McCain. Or use the popup window to choose a candidate. For Maine and Nebraska, use the slider in the popup to allocate electoral votes, since those states are not winner-take-all.

[Update results »](#)

[Past results »](#)

[Clear your picks »](#)

Source: CNN

SEARCH

“Swing states: New Mexico and Nevada – Operation desert storm”

New Mexico

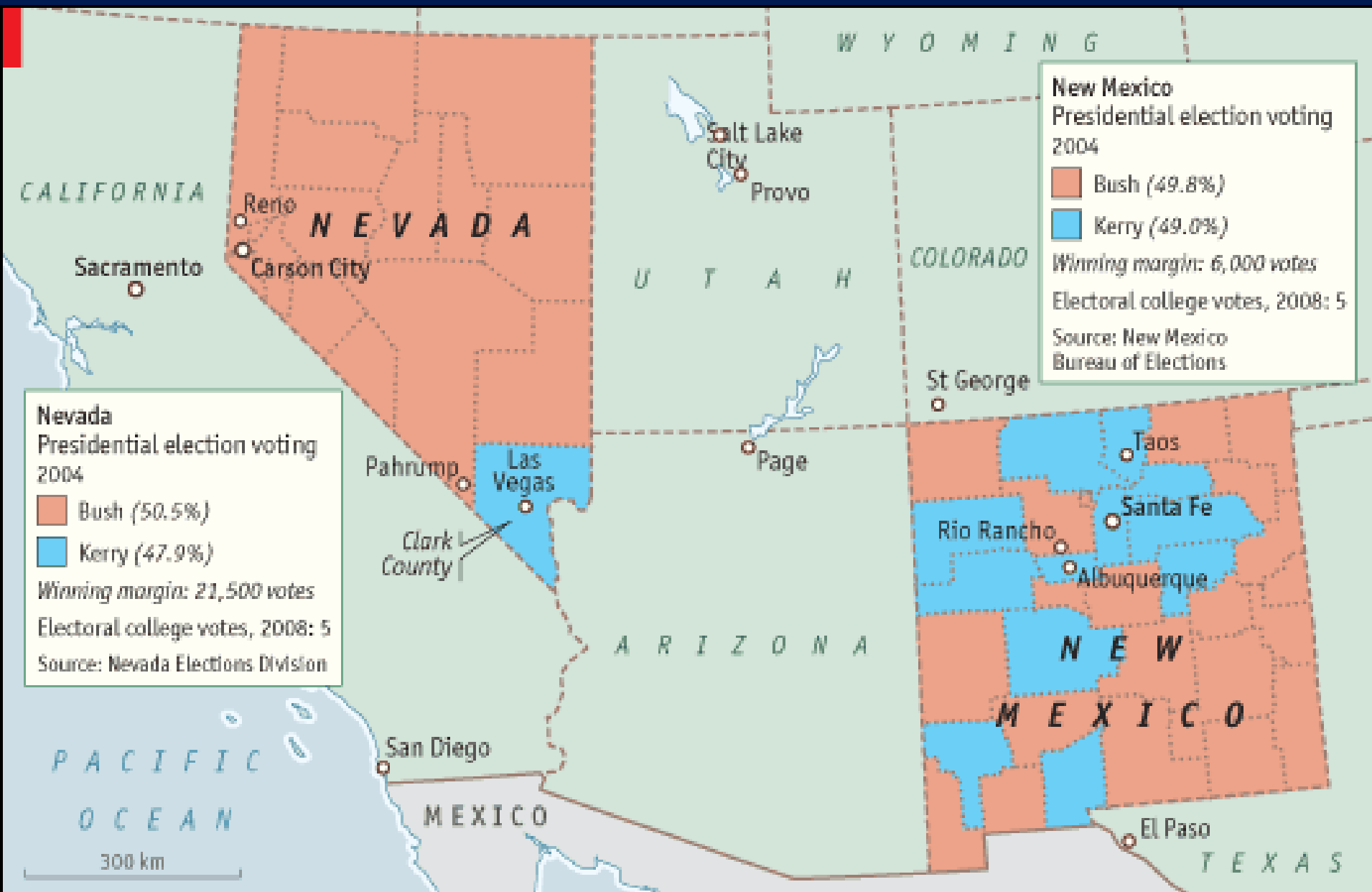
- *držva, kjer velikokrat zmaga zmagovalec volitev*
- *tretja najrevnejša država v ZDA z največ španskega prebivalstva*
- *več demokratov kot republikancev in tistih, ki niso v nobeni politični stranki*
- *tradicija po New Dealu: zvestoba demokratski stranki*
- *5 različnih regij – zaradi razlik in razdalje med njimi je težko voditi splošno politično kampanjo - Obama predlaga ustanovitev večjega števila enot, za vodenje volilne kampanje*

“Swing states: New Mexico and Nevada – Operation desert storm”

Nevada

- *pomanjkanje števila volivcev*
- *najhitreje rastoča ameriška država do leta 2006 (19 let)*
- *nizko zanimanje za politične stranke in nepredvidljivost volivcev*
- *Clark County (Las Vegas): 7/10 prebivalcev Nevade, vendar zelo majhen vpliv na izid volitev*
- *demokrati želijo izboljšati položaj: dve združenji - Service Employees International in Culinary Workers*
- *republikanci stavijo na socialno mreženje (ne izkoriščajo pa dejstva, da je McCain iz tega okolja)*

“Swing states: New Mexico and Nevada – Operation desert storm”

“Swing states: New Mexico and Nevada – Operation desert storm”

Izid javnomnenjskih razisk.

New Mexico: *Obama*

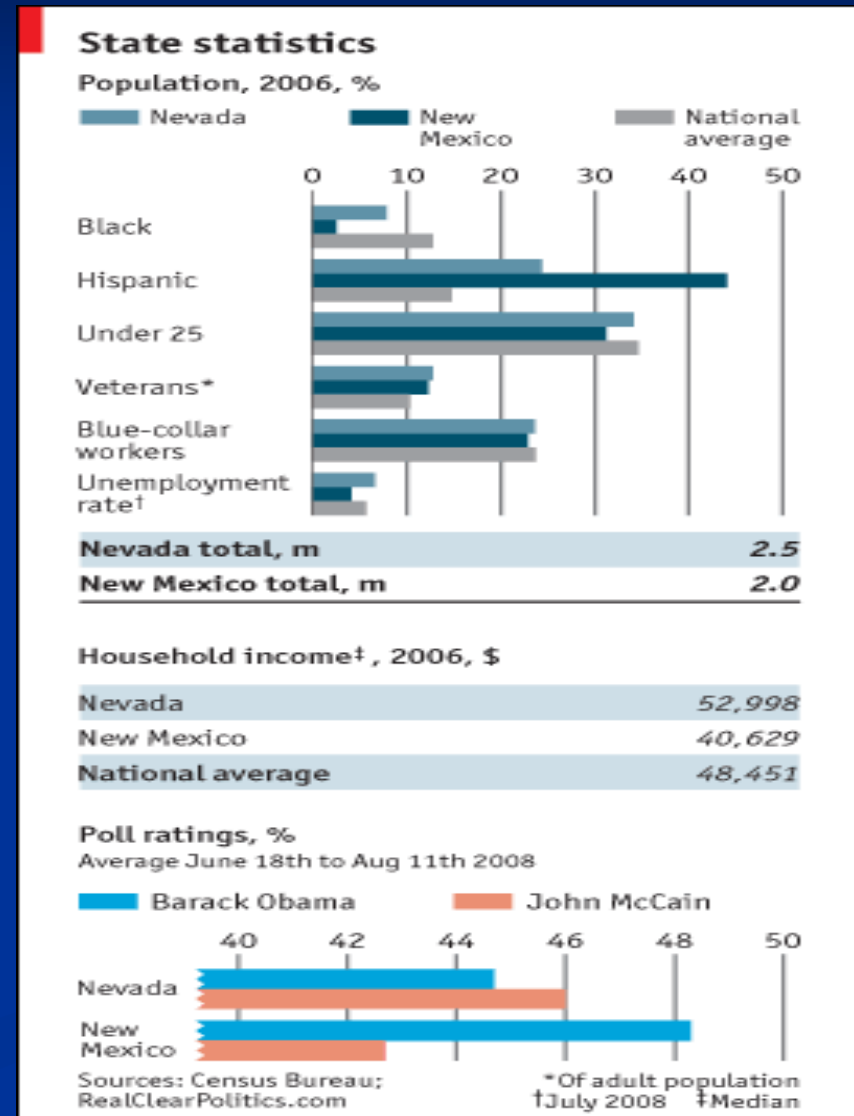
Nevada: *McCain*

Za Obamo:

- *Mladi*
- *Temnopolti in bele ženske*
- *Španske narodnosti*

Za McCaina:

- *Starejši*
- *Beli moški*
- *Vojni veterani*

**PRIVATIZACIJA IN REGULACIJA V
JAVNEM SEKTORJU,
PODJETNIŠKI KONCEPT V JAVNEM
SEKTORJU**

-4. vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

3. PRIVATIZACIJA IN REGULACIJA V JAVNEM SEKTORJU, PODJETNIŠKI KONCEPT V JAVNEM SEKTORJU

E-gradivo – poglavje 6/II

Članek I: A new departure for London's airports (The Economist, avgust 2008)

Članek II: The future of energy (The Economist, junij 2008)

E-publikacija - "Privatizacija zdravstvenih storitev v Sloveniji"

- *Različne prioritete:*
 - *Javni sektor (zagotovitev dog. obseg in kakovost storitev)*
 - *Zasebni sektor (poslovni uspeh, neodvisnost in hiter razvoj)*
- *Privatizacija zdravstva v SLO:*
 - *opravljanje dejavnosti s koncesijami (del javne zdr. mreže)*
 - *opravljanje dejavnosti brez koncesije (zasebna dejavnost)*
 - *v svetu 2 koncepta, SLO ne spada v nobenega:*
 - *Zahodnoevropski: poudarja zasebnitvo z deležem 60-100%*
 - *Skandinavski: manjši delež zasebnikov, pod 12%*
 - *1. 2004: zasebni izvajalci cca 30 % vseh zdravnikov/zobozdravnikov oz. 20,6% vseh zdravstvenih izdatkov v SLO*
- *Zadnji podatki in ugotovitve za SLO:*
 - *uporabniki zasebnih zdr. storitev bolj zadovoljni kot uporabniki javnih*
 - *št koncesij (1. 2008): 1.266 (največji KS Rožna dolina in DC V. Bogatin)*
 - *št. zasebnikov (1. 2008): 192*
 - *skupno število (1 2008): 4.760 zdravnikov, 1.296 zobozdravnikov*
 - *relativno nizko št. zdravnikov na 1.000 preb.: SLO: 2,4; AUT:3,6*

“A new departure for London’s airports”

- *Poročilo British Competition Commission: privatizacija največjega letalskega upravljavca v VB – BAA.*
- *Razlog: zamude, premajhne kapacitete, pomanjkljiv regulatorni režim, lastništvo treh največjih letališč v Londonu (Heathrow, Gatwick, Stansted).*
- *Plan Komisije: prodaja dveh letališč v Londonu in enega na Škotskem.*
- *Najbolj problematično letališče Heathrow.*
- *Upanje o razpadu monopola BAA – različno lastništvo bi prineslo izboljšave na vseh treh letališčih (izgradnja novih letalskih stez in terminalov).*

“A new departure for London’s airports”

- *Največja potreba po izgradnji novih stez na letališču Heathrow.*
- *Heathrow kot najpomembnejše letališče ovira konkurenco med ostalima letališčema.*
- *Gatwick bi tudi lahko postalo drugo najpomembnejše letališče, kar bi vzpostavilo pravo konkurenco.*
- *Vloga cenovnih regulatorjev pri segmentaciji trga:*
 - *primer Heathrow – dvig cen bi spodbudil premik nekaterih letalskih družb h Gatwicku in usmeritev Heathrowa na višji cenovni razred (poslovni razred).*
- *Sklep: ne preveč uspešna državna regulacija – potrebna privatizacija in prepustitev dejavnosti delovanju trga.*

“The future of energy”

- *Od industrijske revolucije 200 let nazaj je človeštvo odvisno od fosilnih goriv.*
- *Klimatske spremembe: zmanjšati porabo energije – rešitev le ob istočasni ustavitvi gospodarske rasti.*
- *Zmanjševanje zalog fosilnih goriv.*
- *Rešitev: alternativni viri energije – mlini na veter, solarne celice, biogoriva, el. energija.*
- *Ceno energije uravnava povpraševanje – vedno večja potreba po energiji – priložnost alternativnim virom.*

“The future of energy”

- *Alternativni viri energije bodo ustvarjali ekonomije obsega, inženirji jih bodo poskušali narediti še boljše in cenejše.*
- *Alternativni viri so nujni za upočasnitev doseganja nevarnih stopenj koncentracije CO₂ v ozračju.*
- *Vloga vlade: spodbujanje razvoja alternativnih virov energije – davek na izpustne pline in ukinitvev subvencij za uporabo fosilnih goriv.*

UGOTAVLJANJE REZULTATOV POSLOVANJA JS (UČINKOVITOST IN USPEŠNOST)

-5. vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

4. teden (05./06.11.): PRIVATIZACIJA IN REGULACIJA V JAVNEM SEKTORJU, PODJETNIŠKI KONCEPT V JAVNEM SEKTORJU

E-gradivo – poglavje 6/II

Članek I: A new departure for London's airports (The Economist, avgust 2008)

Članek II: The future of energy (The Economist, junij 2008)

5. teden (12./13.11.): UGOTAVLJANJE REZULTATOV POSLOVANJA JAVNEGA SEKTORJA (UČINKOVITOST IN USPEŠNOST)

E-gradivo – poglavje 6/I

Članek: The efficiency and effectiveness of public spending (EPC, 2007)

6. teden (20.11.): REFORMA JAVNEGA SEKTORJA

Članek I: Idlers under attack (The Economist, avgust 2008)

Članek II: The dark side of globalisation (The Economist, maj 2008)

Članek III: Simplifying public services (www.scotland.gov.uk, januar 2008)

E-publikacija - "Ekonomika zdravstva"

- *Pomanjkanje denarja v zdravstvu (vzroki: rast obsega in kakovosti zdravljenja, staranje prebivalstva itd.);*
- *Raziskava stroškov bolnišnic v SLO (IZ, JE, MS, KR) - ugotovitve o velikih razlikah (plače, preiskave, terapije, mat. str. in operacija):*
 - *Primer SPONTANI POROD: JE najvišji stroški preiskav – 70% nad povp.; mat. str. bivanja in nege najvišji v IZ; str. plač, davkov in prisp. najvišji v IZ in MS – starostna struktura, dodatek za dvojezičnost itd.*
- *Stroškovna učink. prim. zdr. sist.: velike razlike med javnimi in zasebnimi izvajalci (rezultati empirične raziskave):*
 - *AC nižji pri JS (ekonomije obsega);*
 - *drugi kazalci (stopnja donosa na premoženje, kapital in prodajo, produktivnost) kažejo večjo učink. ZS;*
 - *celotni stroški so odločilno povezani s stroški dela, obsegom storitev in št. dejavnosti*
 - *ZD, ki delujejo v večjih mestih so stroškovno manj učinkoviti*
 - *direktorji, ki niso po izobrazbi zdravniki, vodijo ZD z višjimi AC*

“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

1. Izboljšanje učinkovitosti javne porabe

Javni izdatki predstavljajo velik delež BDP – velik vpliv na produktivnost narodnega gospodarstva.

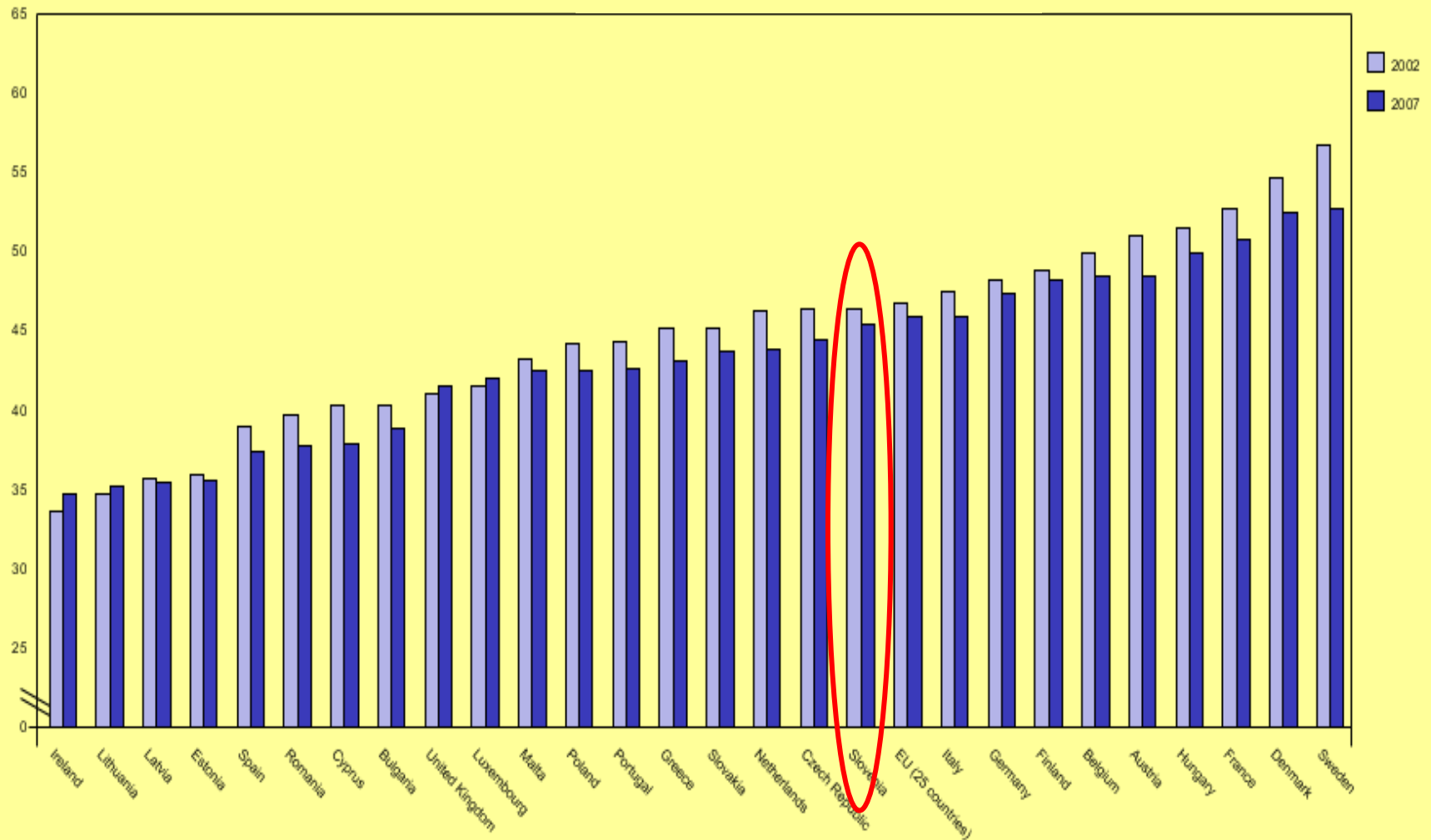
- *večja obremenitev državnega proračuna (globalizacija, staranje prebivalstva)*
- *pričakovanje državljanov – koristi v zameno za davke*

Izboljšana učinkovitost in uspešnost javne porabe:

- *pomaga vzdrževati fiskalno disciplino (v okviru PSR)*
- *koristno za pospeševanje agende lizbonskih strukturnih reform*

Velike razlike pri višini in gibanju javnih izdatkov med državami članicami EU (podatkovne omejitve, metodologija).

Velikost javnih izdatkov v EU-27 (v % BDP)

Vir: Eurostat, 2008

(-) Not applicable or Real zero or Zero by default

Source: Eurostat

“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

2. Merjenje učinkovitosti in uspešnosti

- *Učinkovitost: razmerje med vložkom in izložkom, s ciljem max izložek pri dani količini vložka ali min vložke za željen izložek*
- *Uspešnost: razmerje med vložkom in izidom*
- *problemi pri merjenju vložkov in izložkov*
- *izbiro ustreznih kazalcev za merjenje učinkovitosti pogosto omejujeta*
- *razpoložljivost podatkov in primerljivost med državami.*

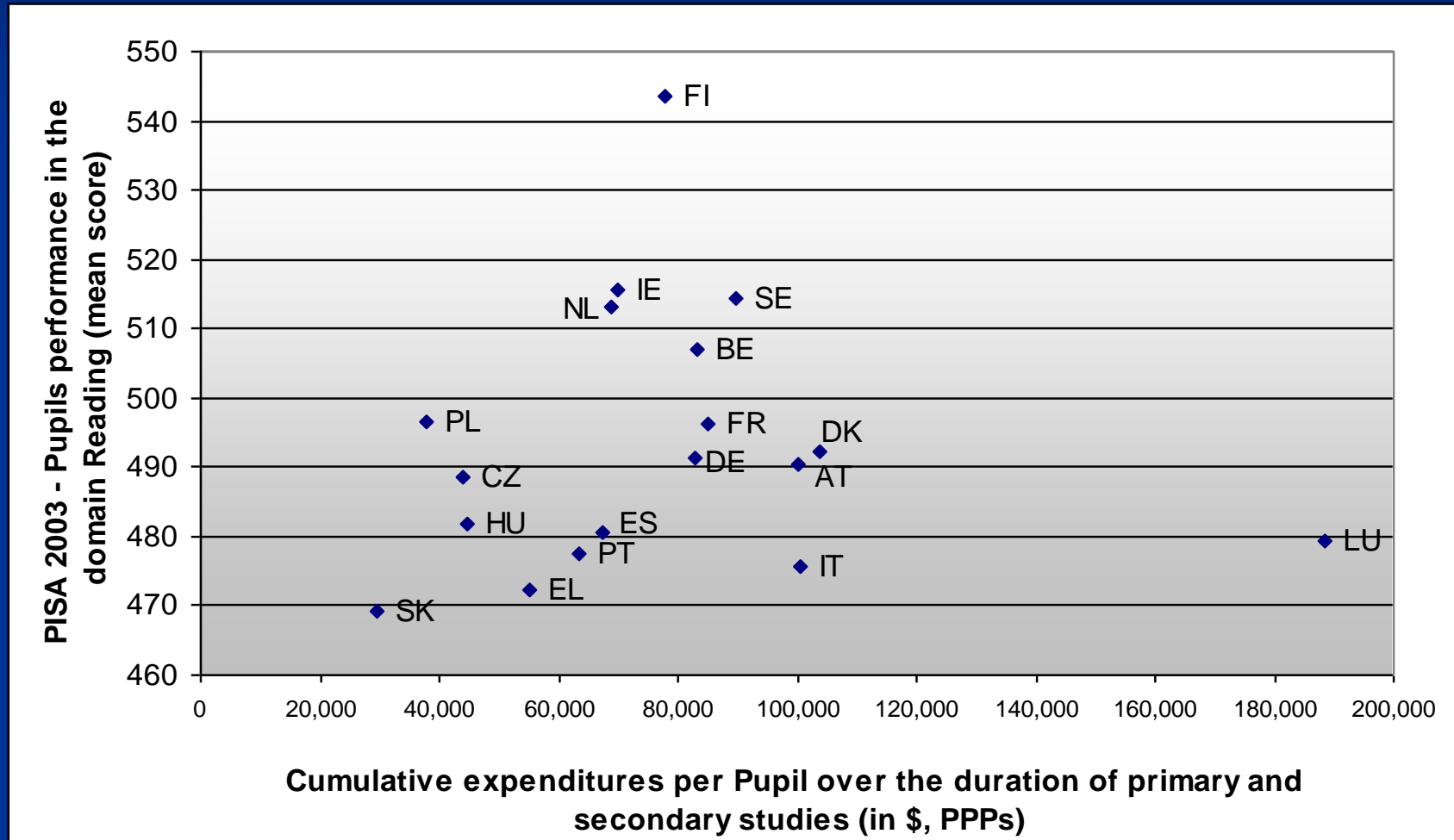
“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

3. Osredotočenje na individualna področja javne porabe

- *vrednotenje učinkovitosti na podlagi kompleksno sestavljenih indikatorjev – uporabno za širši pregled dosežene učinkovitosti*
- *bolj koristno proučevati posamezna področja javne porabe (R&R, izobraževanje, zdravstvo, infrastruktura...)*
- *na področju izobraževanja:*
 - *zmanjšanje JF izdatkov za izobr. ob ohranjanju identičnega izida*
 - *primeri učinkovite uporabe JF sredstev za izobr. (FIN, NL, IE)*
 - *primeri neučinkovite uporabe JF sredstev za izobr. (PT, AT, IT)*

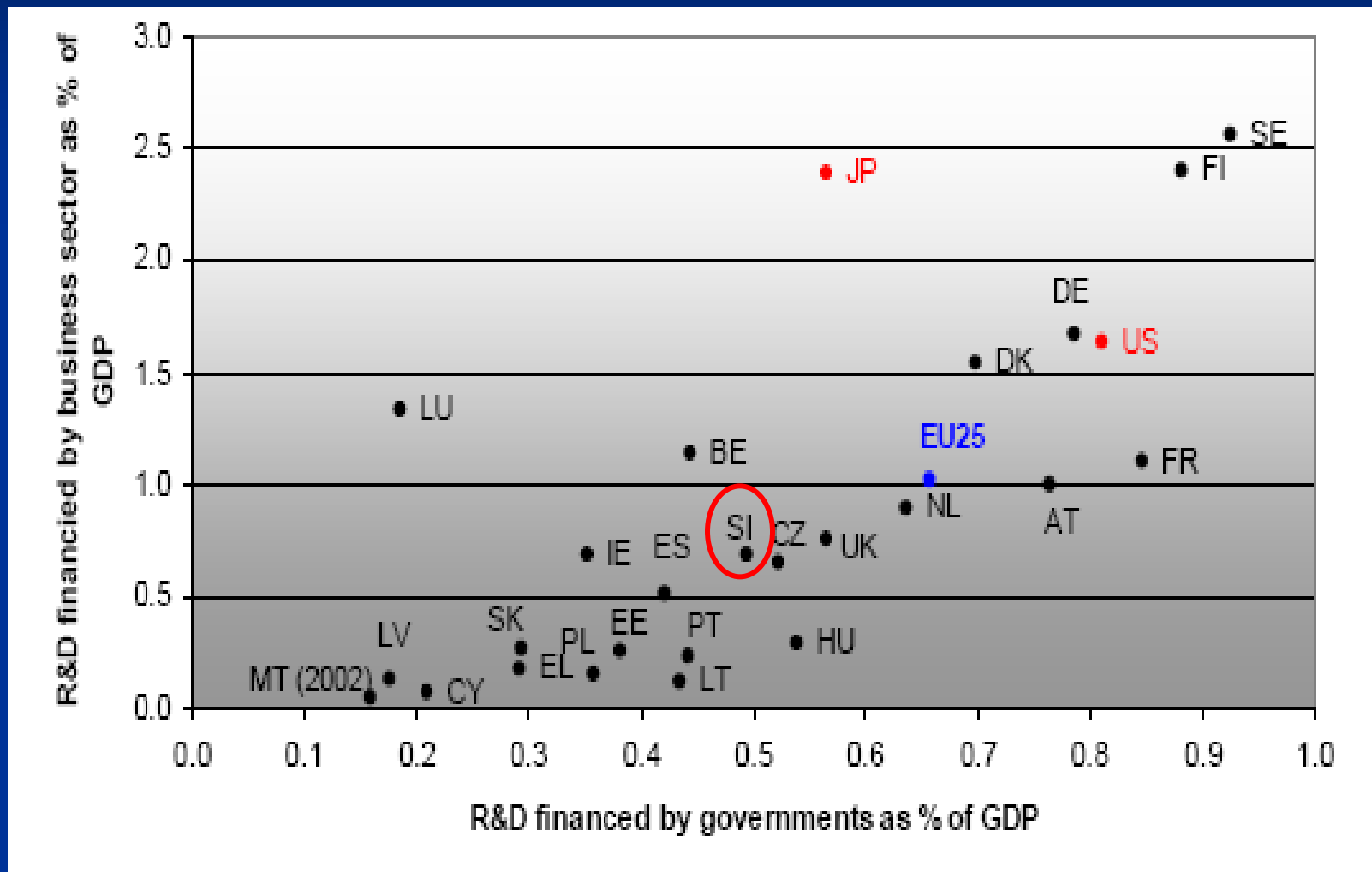
"The Efficiency and Effectiveness of Public Spending"

Graf 1: Povezava med učinkom izobraževanja in javno porabo

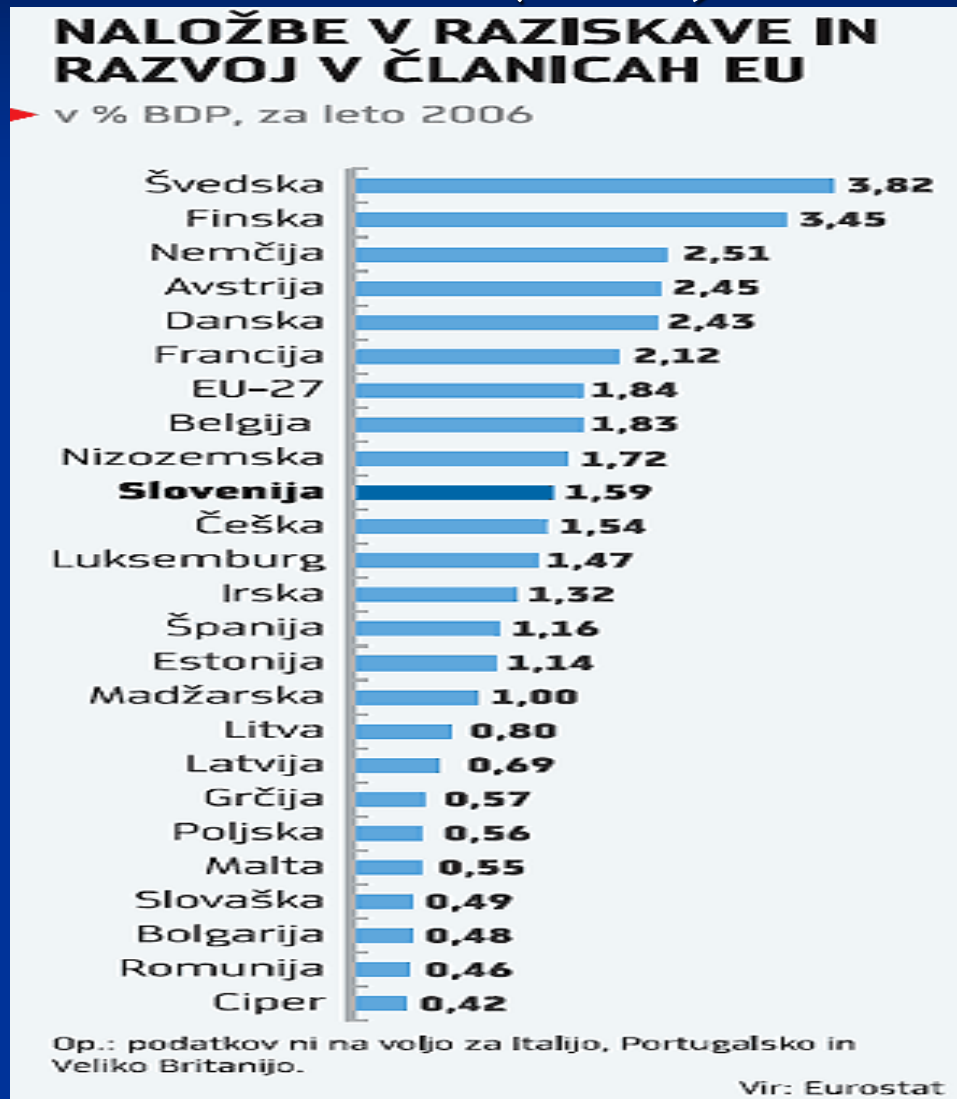
“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

Graf 2: Povezava med zasebnimi in javnimi izdatki za R&R

“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

Graf 3: Naložbe v R&R v EU-27 (1. 2006)

“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

4. Možnosti srednjeročnega izboljšanja učinkovitosti javne porabe

Strukturni faktorji

- *strukturne reforme lahko izboljšajo učinkovitost javne porabe (npr. JF izdatki za R&R lahko spodbudijo zasebne izdatke za R&R v bolj konkurenčnem in podjetjem prijaznem okolje)*

Institucionalni faktorji

- *spreminjanje proračunskih postopkov in upoštevanje rezultatov merjenja in vrednotenja učinkovitosti pri načrtovanju proračunskih sredstev (k ciljem naravnani proračun)*
 - *večje osredotočenje na rezultate vlade in možnost boljših informacij o ciljih in prioritetah vlade*
 - *večji poudarek na načrtovanju in opozarjanju na možne nepravilnosti*

“The Efficiency and Effectiveness of Public Spending”

4. Glavne ugotovitve

- *v času vedno večjih pritiskov na JF → zasledovanje koncepta “value for money” (del Lizbonskih nacionalnih reformnih programov)*
- *zaradi težav pri merjenju izložkov in izidov so izboljšave na področju merjenja učinkovitosti javne porabe ključnega pomena za oblikovanje politik.*
- *vpliv različnih dejavnikov je odvisen od države do države (pomembna izmenjava inf. in študije primerov ter njihova selektivna uporaba).*

REFORMA JAVNEGA SEKTORJA

-6. vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

4. teden (05./06.11.): PRIVATIZACIJA IN REGULACIJA V JAVNEM SEKTORJU, PODJETNIŠKI KONCEPT V JAVNEM SEKTORJU

E-gradivo – poglavje 6/II

Članek I: A new departure for London's airports (The Economist, avgust 2008)

Članek II: The future of energy (The Economist, junij 2008)

5. teden (12./13.11.): UGOTAVLJANJE REZULTATOV POSLOVANJA JAVNEGA SEKTORJA (UČINKOVITOST IN USPEŠNOST)

E-gradivo – poglavje 6/I

Članek: The efficiency and effectiveness of public spending (EPC, 2007)

6. teden (20.11.): REFORMA JAVNEGA SEKTORJA

Članek I: Idlers under attack (The Economist, avgust 2008)

Članek II: The dark side of globalisation (The Economist, maj 2008)

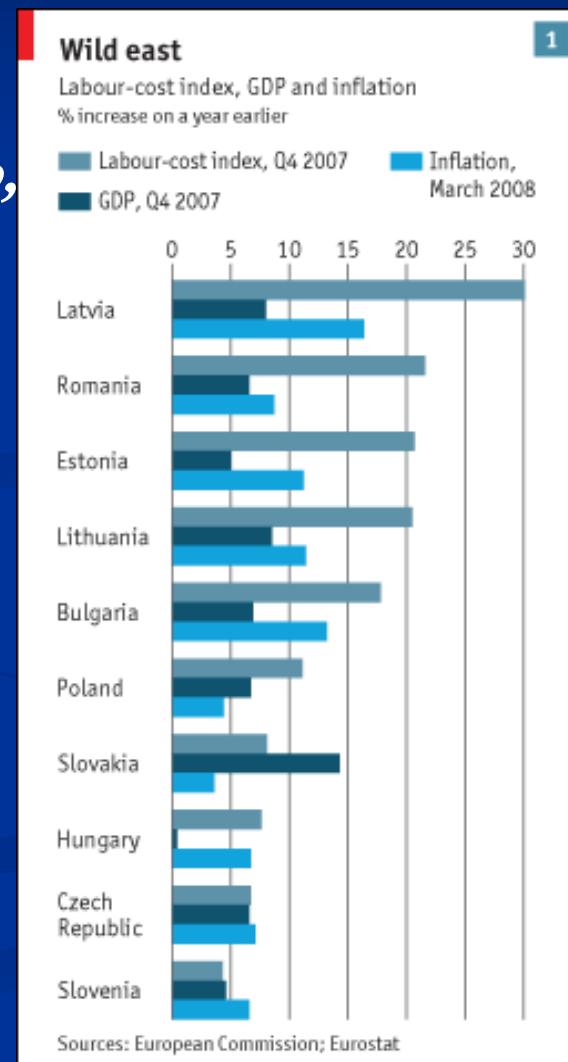
Članek III: Simplifying public services (www.scotland.gov.uk, januar 2008)

“Idlers under attack”

- *Absentizem se v javnem sektorju v Italiji širi (4-krat višji kot v zasebnem sektorju):*
 - *v letu 2005 v povprečju 18 dni odsotnosti z dela zaradi bolezni*
 - *profesorji izvedejo le 30% predvidenih predavanj, sodniki so na jahtah itd.*
 - *to povzroča državi znatno gospodarsko škodo*
- *Reforma javnega sektorja v ITA bi lahko povečala gospodarsko rast za okoli 0,5 odstotne točke*
 - *minister za javno upravo uvede zahtevo po zdravniških potrdilih po drugi odsotnosti z dela*
 - *načrtuje se uvedba dodatnih bonusov, ki bodo temeljili tudi na prisotnosti*
 - *zaradi absentizma so na udaru predvsem revnejši (bogati lahko gredo po storitev v zasebni sektor)*
- *Uvedenih tudi 24 drugih ukrepov reforme JS:*
 - *ukinitev manjših ekonomsko nerentabilnih organizacijskih enot; omejitev najemanja svetovalcev; prepoved opravljanja več kot ene službe*
 - *nevarnost, da se bo vlada manjše povečanje plač v JS žrtvovala za temeljitejšo reformo*
- *Prvi rezultati se že kažejo: v juliju 2008 je bil absentizem zmanjšan za 37% glede na predhodno leto*

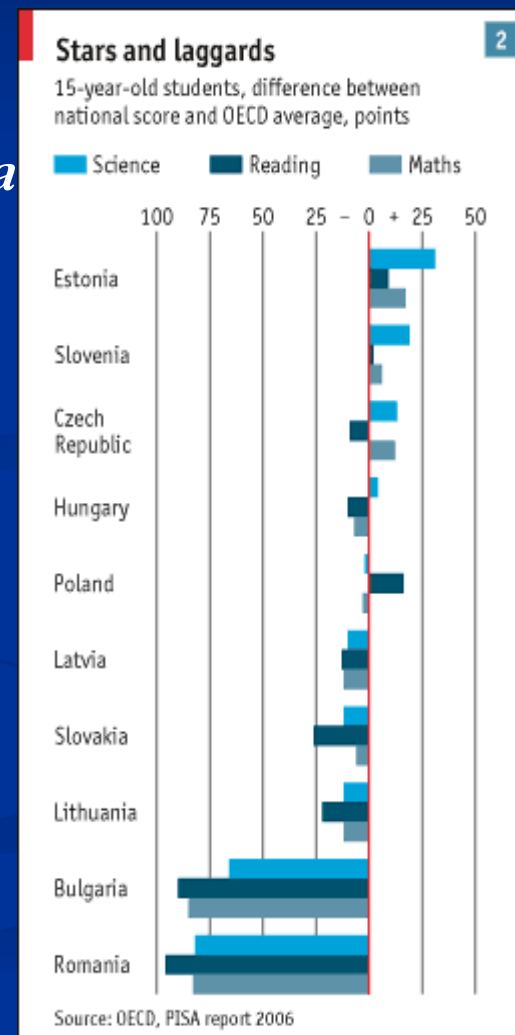
“The dark side of globalisation”

- *Z razširitvijo EU veliko podjetij oz. multinacionalk seli proizvodnjo v države Vzhodne Evrope (nižji davki, nižji stroški dela, manj reguliran trg dela ipd.)*
- *Primeri (npr. Samsonite na Slovaškem) kažejo, da je ta selitev kratkoročne narave → zaradi rasti stroškov dela prihaja do selitev proizvodnje na Kitajsko, JV Azijo ipd.*
- *Slovaki navdušeni nad multinacionalkami (kar 72% gleda na njihov prihod pozitivno)*
- *Prihod multinacionalk povezan predvsem z nizkimi stroški dela, izobraženo in usposobljeno delovno silo ter obstojem dobro razvite industrije v državi*

“The dark side of globalisation”

- *Dolgoročno bodo vse nove države članice EU tekmovalle s kvaliteto in znanjem (tu v prednosti EST in SLO – glede na PISA rezultate)*
- *Izpostavlja se problem delovne sile, ki se uvaža iz cenejših držav, vendar obstaja v novih državah članicah EU veliko rezerve (pomemb. vloga državnih ukrepov):*
 - *na SLK, MAD in POL stopnja zaposlenosti pod 60%, na DAN okoli 77%*
 - *stopnja zaposlenosti relativno nizka (predvsem med starejšimi in Romi)*
 - *mladi študirajo družboslovje in premalo naravoslovja*
- *Z odprtjem trga dela v EU se veliko delavcev seli na trge, kjer so plače visoke (npr. VB, Irska)*

“Simplifying public services”

- *Na Škotskem so se odločili ukiniti ali združiti 52 organizacijskih enot oz. organov (na 121 enot) (oktobra 2007 še 199 enot)*
- *S tem naj bi dosegli izboljšanje strukture, delovanja in postopka odločanja javnih organov oz. institucij → povečanje učinkovitosti in uspešnosti delovanja javnega sektorja*
- *ocenjuje se, da bo bolj učinkovito in uspešno delovanje JS na Škotskem povzročilo velike koristi zasebnemu sektorju:*
 - *povečanje koristi zasebnemu sektorju za 1%, bi prineslo cca. 800 milijonov £ škotskemu gospodarstvu*
- *Vlada Škotske se je zavezala, da odpravi nepotrebne administrativne ovire in zmanjša zbirokratiziranost javnega sektorja ter da izboljša kvaliteto javnih storitev:*
 - *usmerjenost na porabnika in odzivni javni sektor, ki podpira podjetništvo, sprejema hitre odločitve in zagotavlja storitve, ki jih prebivalstvo potrebuje*

FINANČNA IN DAVČNA (DE)CENTRALIZACIJA

-7.vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

7. teden (26./27.11.): CENTRALIZACIJA/DECENTRALIZACIJA JAVNEGA SEKTORJA

Članek I: Index of Fiscal Decentralisation : Methodology and Findings (str. 441-455)

Članek II: Why do countries decentralize (IMF, maj 2008)

Članek III: Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji (gradivo SVLR)

8. teden (04.12.): EU IN JAVNI SEKTOR (I)

E-gradivo – poglavje 2

Članek: A value and rights based EU budget for the future (EU Civil Society Contact Group, april 2008)

9. teden (11.12.): EU IN JAVNI SEKTOR (II)

Članek I: European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading? (Mejstřík&Chytilová, IES Working Papers, avgust 2007, str. 1-14)

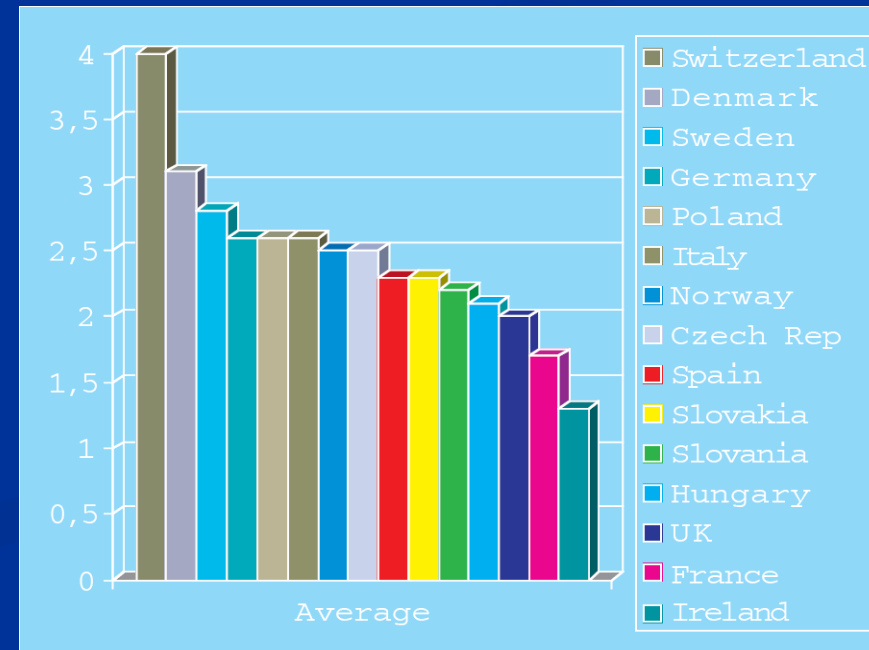
Članek II: Who cares about Europe? (The Economist, september 2008)

“Index of Fiscal Decentralisation : Methodology and Findings ”

5. kriterijev decentralizacije (ocenjevanje od 0 do 5):

- *Delitev zbiranja davčnih prihodkov (CH-3,5; IRL-0; SLO-1)*
- *Razdelitev zbranih davčnih prihodkov (CH-4; IRL-0; SLO-0,5)*
- *Delitev pristojnosti določanja davčnih stopenj (CH-4; SLO-1)*
- *Delitev pristojnosti določanja o porabi jav. prih. (CH-4,5; IRL-0; SLO-3,5)*
- *Pravice davkoplačevalcev v postopku davčnega spora (SLO-5; FRA-2)*

Variable 2: Central/ local tax power			
		<i>Highly centralized</i>	<i>Highly decentralized</i>
Variable 4 Central/local Spending power discretion & influence	<i>Highly centralized</i>	Fiscally coherent centralized unitary states (UK, Ireland)	Empty box
	<i>Highly decentralized</i>	Fiscally incoherent unitary or federal states (Nordic countries Germany, France)	Fiscally coherent decentralisation Switzerland Italy?

“Why do countries decentralize”

- *Empirična raziskava pokaže (87 držav v obdobju 1970-2000):*
 - *v ind. razvitih državah je stopnja decentralizacije višja kot v DVR (delež lokalne porabe v skupni porabe države in lokalnih skupnosti: 32% vs. 13%)*
 - *v državah na prehodu obstaja višja stopnja decentralizacije (30%) kot v DVR*
 - *v zadnjih 25 letih ni prišlo do bistvenih sprememb v stopnji decentralizaciji (politični motivi in značilnosti posameznih držav so prevladali nad ekonomskimi motivi)*
- *Razlogi za decentralizacijo:*
 - *težnje separatistov, da bi se določeni deli ozemlja odcepili*
 - *prehod iz nedemokratskih v demokratske politične sisteme*
 - *gospodarska kriza*

Specifični razlogi (značilnosti posameznih držav) za decentralizacijo:

 - *velikost države*
 - *število etničnih skupin in jezikovna raznolikost*
 - *klimatske in geografske razlike med posameznimi deli države*
- *V prihodnosti naj bi se proces decentralizacije nadaljeval (ključna boljša izobraženost v JS, uporaba IT, boljši plačni sistem itd.)*

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

- sprememba Ustave (121., 140. in 143. člena) je omogočila proces decentralizacije SLO (l. 2006) in uveljavljanje načela subsidiarnosti pri izvajanju državnih nalog (t. i. vertikalni vidik oblasti)
- Zakaj pokrajine?
 - bolj usklajeno aktiviranje razvojnih virov in racionalnejša poraba
 - omogočiti opravljanja funkcije razvojnih entitet
 - izboljšanje črpanja sredstev EU in čezmejno sodelovanje
 - hitrejši dvig materialnega blagostanja
 - zapolnitev vrzeli med občinami in pokrajinami

PREDLOG POKRAJIN V SLOVENIJI

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

■ Naloge pokrajin:

- Lokalne zadeve širšega pomena (deponiranje odpadkov, vodooskrba ipd.)
- Naloge regionalnega pomena:
 - Regionalnega razvoja
 - Okolja in prostora
 - Prometa
 - Gospodarstva
 - Visokega šolstva in znanosti
 - Šolstva in športa
 - Zdravja
 - Dela družine in socialnih zadev
 - Kulture
 - Varstva pred naravnimi nesrečami
 - Notranjih zadev
- Upravne naloge iz državne pristojnosti (odločanje v upravnih zadevah iz državne pristojnosti na prvi stopnji)

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

- **REGIONALNA POLITIKA:** skladen razvoj celotnega območja pokrajine, regionalni razvojni programi...
- **OKOLJE IN PROSTOR:** načrtovanje prostorskih ureditev pokrajinskega pomena, stanovanjska politika regionalnega pomena, upravljanje z vodami...
- **PROMET:** razvoj prometnega sistema, vse javne ceste razen cestninskih cest in občinskih cest;
- **GOSPODARSTVO:** programi razvoja gospodarstva, podjetništva in turizma, energetske koncepti;
- **KMETIJSTVO:** sodelovanje pri načrtovanju razvoja podeželja in sofinanciranje programov, postopen prevzem melioracijskih sistemov v upravljanje in vzdrževanje, zemljiška

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

- **ŠOLSTVO IN ŠPORT:** razvoj šolstva in športa, višje in srednje šolstvo;
- **VISOKO ŠOLSTVO, ZNANOST:** razvoj visokega šolstva in znanosti, pokrajinski visokošolski programi;
- **KULTURA:** zagotavljanje javnega interesa za kulturo, razvoj kulturnih dejavnosti (pokrajinski arhivi, muzeji in galerije, poklicna gledališča, restavratorska središča, zavod za upravljanje z dediščino in spomeniki);
- **ZDRAVJE:** program zdravstvenega varstva, javne bolnišnice, specialistično zdravljenje.
- **ZAŠČITA IN REŠEVANJE:** program in ukrepi zaščite in reševanja, ukrepi varstva pred požarom in ob nesrečah,...
- **DELO, DRUŽINA IN SOCIALNO VARSTVO:** prva socialna pomoč, pomoč družini na domu, institucionalno varstvo, ...

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

■ Volitve in odločanje:

- Pokrajinski svet (št. odvisno od št. prebivalcev v pokrajini)
- Predsednik pokrajine (izvršilna funkcija in predstavlja/zastopa pokrajino)
- Svet občin (posvetovalni organ; župani občin pokrajine)
- Pokrajinska uprava (izvajanje upravnih nalog, pokrajinskih javnih služb, podelitev koncesij ipd.)

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

Projekcija prenosa kadrov na pokrajine

Pokrajina	Št. preb.	Projekcija
DOLENJSKO-BELOKRAJNSKA	109.558	250
GORENJSKA	200.585	400
GORIŠKA (SEVERNOPRIMORSKA)	119.945	250
KOROŠKA	73.594	150
MO LJUBLJANA	267.920	500
OSREDNJESLOVENSKA	332.292	650
MARIBORSKA (OSREDNJAŠTAJERSKA)	233.907	500
POMURSKA (PREKMURSKO-PRLEŠKA)	121.964	300
POSAVSKA	74.832	150
JUŽNOPRIMORSKA (OBALNO-KRAŠKA)	142.322	300
CELJSKA	193.283	400
SAVINJSKO - ŠALEŠKA	62.248	150
VZHODNOŠTAJERSKA (PTUJSKO-ORMOŠKA)	86.956	200
SKUPAJ:	2.019.406	4.200

“Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji”

Ocenjeni viri financiranja pokrajin

	PP	DDPO	EUR
DOLENJSKO-BELOKRAJNSKA	50.041.853	17.792.219	67.834.072
GORENJSKA	77.492.585	24.571.663	102.064.248
GORIŠKA (SEVERNOPRIMORSKA)	58.763.964	14.693.263	73.457.227
KOROŠKA	30.525.965	9.015.265	39.541.230
MO LJUBLJANA	80.889.234	48.734.648	129.623.882
OSREDNJESLOVENSKA	124.779.169	40.705.770	165.484.939
MARIBORSKA (OSREDNJAŠTAJERSKA)	79.578.474	28.653.608	108.232.082
POMURSKA (PREKMURSKO-PRLEŠKA)	49.273.660	14.940.590	64.214.250
POSAVSKA	31.927.251	9.166.920	41.094.171
JUŽNOPRIMORSKA (OBALNO-KRAŠKA)	60.049.350	17.434.445	77.483.795
CELJSKA	71.680.355	23.677.168	95.357.523
SAVINJSKO - ŠALEŠKA	24.209.194	7.625.380	31.834.574
VZHODNOŠTAJERSKA (PTUJSKO-ORMOŠKA)	34.133.830	10.652.110	44.785.940
SKUPAJ:	773.344.884	267.663.049	1.041.007.933
EU SREDSTVA:			192.000.000
SKUPAJ Z EU SREDSTVI:			1.233.007.933

EU IN JAVNI SEKTOR

-8.vaje-

NAČRT DELA NA VAJAH

7. teden (26./27.11.): CENTRALIZACIJA/DECENTRALIZACIJA JAVNEGA SEKTORJA

Članek I: Index of Fiscal Decentralisation : Methodology and Findings (str. 441-455)

Članek II: Why do countries decentralize (IMF, maj 2008)

Članek III: Ustanavljanje pokrajin v Sloveniji (gradivo SVLR)

8. teden (04.12.): EU IN JAVNI SEKTOR (I)

E-gradivo – poglavje 2

Članek: A value and rights based EU budget for the future (EU Civil Society Contact Group, april 2008)

9. teden (11.12.): EU IN JAVNI SEKTOR (II)

Članek I: European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading? (Mejstřík&Chytilová, IES Working Papers, avgust 2007, str. 1-14)

Članek II: Who cares about Europe? (The Economist, september 2008)

“Javnofinančni primanjkljaj in zunanje neravnotežje držav na prehodu”

- *JF primanjkljaj lahko odločilno vpliva na zunanje neravnotežje narodnega gospodarstva (pojav t.i. dvojnega primanjkljaja):*
 - $CA = S - I = (S_p - I_p) + (T - G)$
- *Analiza pokaže obstoj dvojnega primanjkljaj predvsem v manj razvitih državah na prehodu (JVE in SND)*
- *Ukrepi fiskalne politike imajo pomembno vlogo pri vzpostavljanju zunanjega ravnotežja obravnavanih držav oz. pri zmanjševanju tveganja finančne krize*
- *Analiza pokaže, da ne moremo izključiti obstoj visoke stopnje povezanosti S in I , kar posledično kaže na nizko stopnjo mobilnosti kapitala v regiji*

“A value and rights based EU budget for the future ”

■ *Člani CSCG zagovarjajo, da mora EU:*

- *promovirati Evropski socialni model, mednarodno vladavino prava in celovito vzdržnost (tj. gospodarsko, socialno in okoljevarstveno)*
- *biti blizu ljudem, spoštovati in odsevati raznolikost in enakost vseh prebivalcev Evrope*
- *izgraditi institucionalni okvir, ki je dejansko uspešen, demokratičen, participativen, transparenten, dostopen ter izoblikovati vlogo Evrope kot pozitiven in stabilizacijski dejavnik v svetu*

■ *Člani CSCG apelirajo na vodilne v državah članicah oz. v EU, da:*

- *mora proračun EU spoštovati in promovirati vrednote in pravice, zapisane v Lizbonski pogodbi*
- *je EU denar javni denar, ki mora slediti evropskemu javnemu interesu*
- *mora EU denar spoštovati načelo solidarnosti*
- *mora biti vzdržni razvoj osrednji cilj novega EU proračuna*
- *je poraba EU denarja transparentna in odgovorna*
- *postopek sprejemanja EU proračuna vključuje zainteresirane javne organizacije*
- *se takoj prekine z neustreznimi subvencijami iz EU proračuna*
- *odseva glavne prioritete EU; in nenehna kontrola EU proračuna*

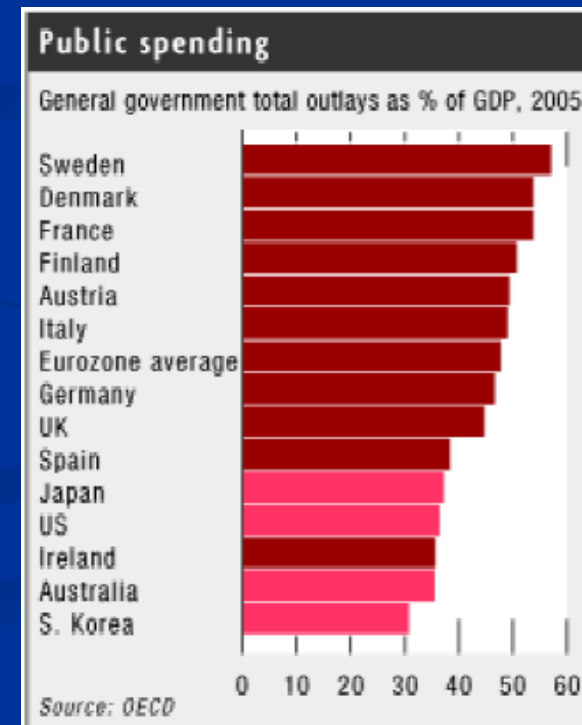
“European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading?”

Država	Socialni izdatki kot % v BDP (2004)	Celotni državni prihodki kot % v BDP (2007)
Avstrija	28,4	47,5
Belgija	29,3	48,7
Danska	30,7	55,1
Finska	25,8	52,7
Francija	31,2	49,9
Nemčija	29,5	43,9
Grčija	26,0	40,2
Irska	17,0	36,7
Italija	25,6	46,6
Luksemburg	22,6	40,5
Nizozemska	28,5	46,3
Portugalska	24,9	43,1
Španija	20,0	41,0
Švedska	32,9	56,0
Velika Britanija	26,3	40,9
Povprečje EU-15	27,3	45,3
SLOVENIJA	24,3	43,2

“European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading?”

■ Kratka zgodovina Evropskega socialnega (in ekonomskega) modela :

- začetki segajo po 2. svetovni vojni (reforme, ki bodo onemogočale socialne konflikte)
- 1961 – Evropska socialna listina (temelj današnjega ESM)
- 1987 – Enotna evropska listina (pojem socialna kohezija)
- sam pojem ESM se pojavi v začetku 90ih let (s sprejemom Maastrichtske pogodbe)
- pojem naj bi vključeval sočasno dosego vzdržne gospodarske rasti in socialne kohezije; vključeval naj bi tudi skupne vrednote, tj. enakost, nediskriminacija, solidarnost in redistribucija
- večina javnih storitev še vedno prepuščeno nacionalnim ravnam (zdravstvo, pokojnine, izobraževanje ipd.)

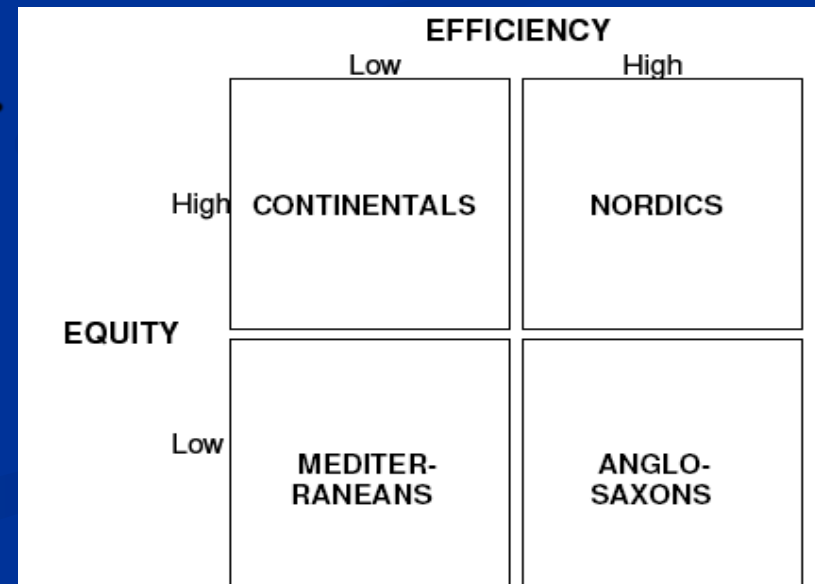

“European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading?”

- **Obstoječe dileme glede Evropskega socialnega modela**
 - potrebno ohraniti in okrepiti ESM ter vse vrednote, ki so povezane z njim (enakost, solidarnost, individualne pravice, nediskriminacija, redistribucija)
 - le EU, ki bo temeljila na ekonomski in socialni koheziji in na ta način ščitila svoje vrednote, bo dovolj močni globalni igralec
 - obstaja prenizka gospodarska rast, ki otežuje izvedbo temeljitejših strukturnih reform
 - nujno potrebne so reforme gospodarskega in socialnega sistema (zaradi globalizacije, demografskih sprememb in IT revolucije)
 - potrebno nadaljnja odprava socialne izključljivosti, pomanjkljivosti socialnega sistema, brezposelnosti med mladimi ipd.

“European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading?”

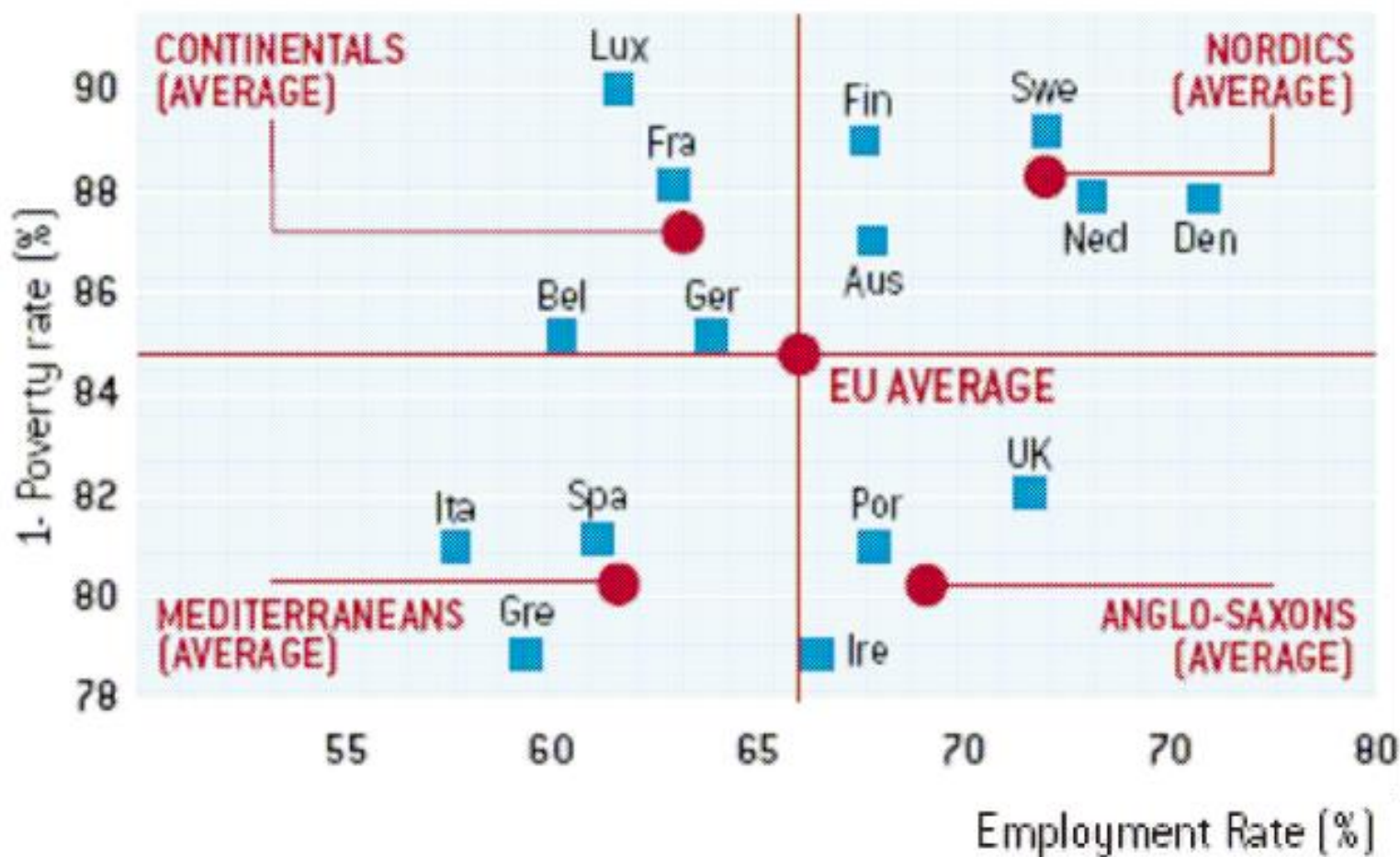
- Vrste obstoječih Evropskih socialnih “podmodelov”
 - anglo-ameriški liberalni model
 - davki pomenijo pomemben vir financiranja
 - sistem pravic skromno zasnovan
 - skandinavski model
 - visok obseg državnega intervencionizma
 - glavni vir financiranja pomenijo davki
 - Večina socialnih pravic univerzalnih
 - kontinentalni korporativistični m.
 - skromen obseg intervencionizma
 - glavni vir so prispevki
 - načelo subsidiarnosti in nižja st. zaposlenosti žensk
 - mediteranski model
 - vir so prispevki
 - ne obstaja splošni sistem socialne varnosti

Source: Sapir (2005)

“European Social Models and Growth: Where are the Eastern European countries heading?”

Slika: Stopnja zaposlenosti in verjetnost zmanjšanja revščine (v %)

Source: Sapir (2005)

“Who cares about Europe”

- 13. junija 2008 je Irska na referendumu zavrnila predlog Lizbonske pogodbe (LP):
 - zmeda tako na strani pristašev (večina jih ne pozna vsebine LP) kot tudi na strani nasprotnikov LP (menili so, da bo potrebno začeti s služenjem skupni vojski EU)
 - večina volivcev nima želje po informacijah o delovanju EU
- Ali morajo biti EU državljani informirani o evropskih projektih? DA (saj EU postopno dosega najvišjo stopnjo gospodarskega in političnega integriranja), a kako?:
 - več federalizma (poudarjajo pomen neodločenih in pomanjkanje demokratičnosti – nizka udeležba na EU parlamentarnih volitvah) ali
 - ohranjanje koncepta medvladnega sodelovanja
- Primer Irske pokaže, da večina volivcev ne razume EU in je tudi ne želi razumeti – ohraniti želijo vodilno vlogo nacionalne vlade in parlamenta (v prihodnosti bo potrebno večje sodelovanje prebivalstva – npr. večja udeležba na volitvah v EU parlament ipd.)